

“Anayasa Mahkemesi'nin yerleşmiş hukuk devleti tanımına göre; Anayasa'nın 2. maddesinde yer alan hukuk devleti, eylem ve işlemleri hukuka uygun, insan haklarına saygılı, bu hak ve özgürlükleri koruyup güçlendiren, her alanda adaletli bir hukuk düzeni kurup, bunu geliştirerek sürdüren, Anayasaya aykırı durum ve tutumlardan kaçınan, hukukun üstün kurallarıyla kendini bağlı sayan, yargı denetimine açık, yasaların üstünde yasa koyucunun da uyması gereken temel hukuk ilkeleri ve Anayasa'nın bulunduğu bilincinde olan devlettir (Anayasa Mahkemesi'nin 17.02.2004 tarih ve E:2001/406, K:2004/20 sayılı kararı).

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 11. maddesinin 2. fıkrasında, "Kanunlar Anayasa'ya aykırı olamaz" düzenlemesi bulunmakta olup; 36. maddesinde "Herkes, meşru vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddia ve savunma ile adil yargılanma hakkına sahiptir. Hiçbir mahkeme, görev ve yetkisi içindeki davaya bakmaktan kaçınmaz." hükmüne, 155. maddesinde "Danıştay, idari mahkemelerce verilen ve kanunun başka bir idari yargı merciine bırakmadığı karar ve hükümlerin son inceleme merciidir. Kanunla gösterilen belli davalara da ilk ve son derece mahkemesi olarak bakar..." hükmüne, 152. maddesinde de "Bir davaya bakmakta olan mahkeme, uygulanacak bir kanun veya Cumhurbaşkanlığı kararnamesinin hükümlerini Anayasaya aykırı görürse veya taraflardan birinin ileri sürdüğü aykırılık iddiasının ciddi olduğu kanısına varırsa, Anayasa Mahkemesinin bu konuda vereceği karara kadar davayı geri bırakır. Mahkeme, Anayasaya aykırılık iddiasını ciddi görmezse bu iddia temyiz merciince esas hükümlerle birlikte karara bağlanır. Anayasa Mahkemesi, işin kendisine gelişinden başlamak üzere beş ay içinde kararını verir ve açıklar. Bu süre içinde karar verilmezse mahkeme davayı yürürlükteki kanun hükümlerine göre sonuçlandırır. Ancak, Anayasa Mahkemesinin kararı, esas hakkındaki karar kesinleşinceye kadar gelirse, mahkeme buna uymak zorundadır. Anayasa Mahkemesinin işin esasına girerek verdiği red kararının Resmî Gazetede yayımlanmasından sonra on yıl geçmedikçe aynı kanun hükmünün Anayasaya aykırılığı iddiasıyla tekrar başvuruda bulunulamaz." hükmüne yer verilmiştir.

Anayasa'nın 152. maddesi hükmüne göre, bir davaya bakmakta olan mahkemenin itiraz yoluyla bir kanun/Cumhurbaşkanlığı kararnamesi hükmünün iptali için Anayasa Mahkemesi'ne başvurabilmesi için iptali istenen kuralın davada uygulanacak nitelikte olması gerekir.

6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu'nun "Sınır dışı etme kararı" başlıklı 53. maddesinde;

"(1) Sınır dışı etme kararı, Genel Müdürlüğün talimatı üzerine veya resen valiliklerce alınır.

(2) Karar, gerekçeleriyle birlikte hakkında sınır dışı etme kararı alınan yabancıya veya yasal temsilcisine ya da avukatına tebliğ edilir. Hakkında sınır dışı etme kararı alınan yabancı, bir avukat tarafından temsil edilmiyorsa kendisi veya yasal temsilcisi, kararın sonucu, itiraz usulleri ve süreleri hakkında bilgilendirilir.

(3) Yabancı veya yasal temsilcisi ya da avukatı, sınır dışı etme kararına karşı, kararın tebliğinden itibaren yedi gün içinde idare mahkemesine başvurabilir. Mahkemeye başvuran kişi, sınır dışı etme kararını veren makama da başvurusunu bildirir. Mahkemeye yapılan başvurular on beş gün içinde sonuçlandırılır. Mahkemenin bu konuda vermiş olduğu karar kesindir. Yabancı'nın rızası saklı kalmak kaydıyla, dava açma süresi içinde veya yargı yoluna başvurulması hâlinde yargılama sonuçlanıncaya kadar yabancı sınır dışı edilmez."

hükmüne yer verilmiştir.

6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu'nun 53. maddesinin 3. fıkrasının 4. cümlesinde yer alan hükmün, dava konusu sınır dışı işlemine yönelik yapılacak hukuki inceleme sonucunda verilecek hükümden (istinaf/temyiz kanun yolunun açık ya da kapalı olması yönünden) uygulanacak nitelikte bir kural olduğu anlaşılmaktadır.

Anayasa'nın 155. maddesinde; Danıştayın, idari mahkemelerce verilen ve kanunun başka bir idari yargı merciine bırakmadığı karar ve hükümlerin son inceleme mercii olduğu hüküm altına alınmıştır. Söz konusu anayasal hüküm irdelendiğinde; idari mahkemelerce verilen karar ve hükümlerin bir son inceleme merciinin mevcut olması gerektiği, bu son inceleme merciinin esasen Danıştay olduğu, ancak son inceleme merciinin kanunla başka bir idari yargı mercii olarak belirlenmesine cevaz verildiği anlaşılmaktadır. Dolayısıyla idari mahkemelerce verilen karar ve hükümlere ilişkin bir son inceleme mercii belirlenmemesi halinde, yani en az iki dereceli olmayan tek dereceli bir yargılama usulünün Anayasa'nın 2, 36 ve 155. maddelerine aykırı olduğu sonucuna varılmıştır.

HÜKÜM

Açıklanan nedenlerle; 6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu'nun 53. maddesinin 3. fıkrasının 4. cümlesinde yer alan "Mahkemenin bu konuda vermiş olduğu karar kesindir." ifadesinin,

Anayasa'nın 2, 36 ve 155. maddelerine aykırı olduğu kanaatine varıldığından iptaline karar verilmesi amacıyla Anayasa Mahkemesi'ne başvurulmasına, Anayasa Mahkemesi'nin konu hakkında vereceği karara kadar davanın geri bırakılmasına, dosyanın Anayasa Mahkemesi kaydına alındığı tarihten itibaren beş ay içinde bir karar verilmezse davanın yürürlükteki hükümlere göre sonuçlandırılmasına, kararın birer örneğinin taraflara tebliğine, iş bu kararla birlikte dava dosyası ve içeriği evrakın çıkarılacak birer onaylı örneğinin Anayasa Mahkemesi'ne gönderilmesine 08/01/2024 tarihinde oy birliğiyle karar verildi."